

حکمت

صحیفه سجادیه دعای سی و نهم
امام سجاده (ع)

خدایا بر محمد و آلش درود فرست، و نفس مرا به جهت ستم بر خویش مورد بخشایش قرار ده، و رحمت را به تحمل بار گران من بگمار، چه آنکه رحمت فراوان به فریاد بدکرداران رسیده، و چه بسا که عفو شامل ستمکاران شده است.

آموزش سواد رسانه‌ای برای چه سنی مناسب است؟

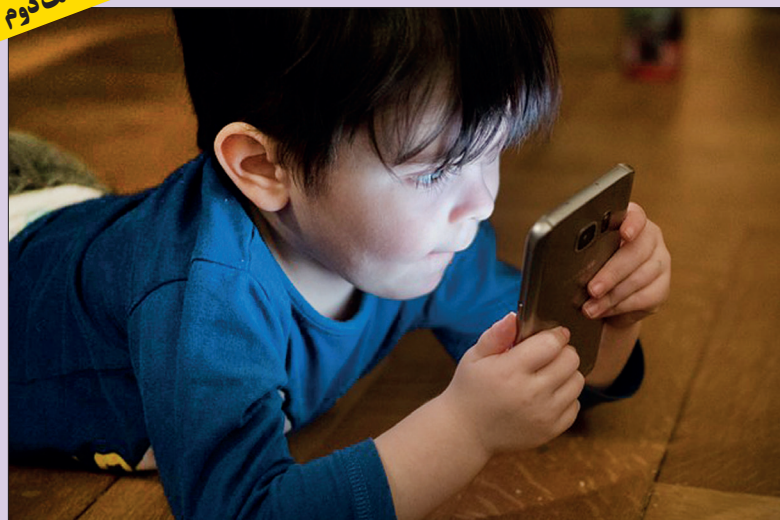
یک شروع سرنوشت ساز

در قرن بیست و یکم سواد یعنی سواد رسانه‌ای، داشتن دانش استفاده و مدیریت رسانه‌ها. رسانه‌ها می‌توانند کودکان و نوجوانان را با موارد جدید و آموزنده و سرگرم‌کننده‌ای آشنا کنند. اما آیا تا به حال در این باره که رسانه‌ها می‌توانند چه موارد مضر را در کودکان و نوجوانان تقویت یا نهادینه کنند هم صحبتی شده؟! مواردی مرتبط با سلامت جسمی مانند چاقی‌های مفرط حاصل از عدم تحرک یا مسائل مربوط به سلامت روحی، نمایش قلدری، پرخشگری، کلمات رکیک، نمایش صحنه‌های خشن یا مصرف مواد، همچنین ایجاد افسردگی، پایین آمدن اعتماد به نفس و مهارت‌های ارتباط اجتماعی و تصویر منفی نسبت به بدن خود. آموزش سواد رسانه به کودکان نوجوانان و بزرگسالان یک مهارت کلیدی در قرن بیست و یکم است، گریزی از مواجهه و استفاده از رسانه نیست، اما می‌توان برای واکنش‌ها و مدیریت تبعات منفی استفاده از رسانه‌ها راهکاری اندیشید، سواد رسانه همان راهکار اصلی است. آموزش سواد رسانه برای حفاظت از سلامتی روح و روان فرزندان ما است، برای این که آنها در آینده زندگی مدنی، اقتصادی و اجتماعی سالم‌تر و شفاف‌تری را تجربه کنند و این قابلیت را که همه افراد در یک محیط رسانه‌ای سالم فعالیت کنند فعال می‌کند.

زهره صالحی نیا

روزنامه نگار

قسمت دوم

سواد رسانه برای همه

تا چه زمانی می‌توانیم فرزندانمان را از گوشی همراه و تبلت دور نگاه داریم؟! تا کی می‌توانیم مراقب ورودی‌های تصویری فرزندانمان باشیم؟ تا چند سالگی فرزندمان فیلم و انیمیشن را که تمام ویژگی‌های مورد نظر ما را دارد می‌بیند و بازی‌هایی را بازی می‌کند که ما برایش دانلود کرده‌ایم؟ روزی می‌رسد که این انتخاب به دست خود فرزندمان است یا شاید پیش از زمانی که فردی بالغ و مستقل شود در جمعی دوستانه یا در تنهایی خود، در جدیدی به رویش باز می‌شود و با محتوایی متفاوت از آنچه تا به آن روز دیده مواجه می‌شود، در آن لحظه، زمانی که دوستی/شخصی گوشی موبایل و یا تبلت را مقابل فرزندتان می‌گیرد و فیلمی را پخش می‌کند، موسیقی را برای او می‌فرستد، او را دعوت به انجام بازی می‌کند و یا کتابی را به او قرض می‌دهد که مغایر با فرهنگ و ارزش‌های خانواده‌تان است، شما، به عنوان والد، توقع دارید فرزندتان چه انتخابی کند؟ ما در بزرگسالی هم همیشه در زیر رگبار پیام‌ها هستیم و همواره در حال انتخاب، تنها با بالا رفتن سن‌مان، تجربه‌مان بیشتر می‌شود، مسیرمان را بهتر می‌شناسیم و کمی بهتر انتخاب می‌کنیم، اما فرزندان ما چطور؟

ضرورت به روزرسانی

آنها هم مانند ما و در کنار ما زیر رگبار ایستاده‌اند و مانند ما وسوسه می‌شوند، اشتباه می‌کنند و گاهی سردرگم می‌شوند، نمی‌توانیم همواره در کنار فرزندانمان باشیم و چتری را روی سرشان نگاه داریم، برای همین باید پیش از آن که زمانش فرا برسد به آنها مهارت‌هایی برای انتخاب درست و مواجهه

پیام‌های رسانه‌ای برسند.

نحوه آموزش

سواد رسانه‌ای، یک آموزش میان رشته‌ای است، آموزش خوب دیدن و خوب شنیدن، تحلیل و تشخیص پیام، تفکر انتقادی و خودشناسی از مجموعه مهارت‌ها و آموزش‌های سواد رسانه‌ای است، آموزش سواد رسانه‌ای در صورتی که از سال‌های کودکی و پیش از ورود به مدرسه آغاز شود نهادینه شده و مدل دیدن و فکر کردن کودک را تربیت می‌کند. سطح آموزشی سواد رسانه‌ای در سال‌های پیش دبستانی این گونه است که به بچه‌ها بیاموزیم چگونه در مورد اطلاعاتی که از طریق تلویزیون، رادیو، اینترنت، کتاب و... دریافت می‌کنند، فکر کنند و احساسات‌شان را در مورد این پیام‌ها بروز داده و مدیریت کنند و پیش از این والدین باید به کودکان پیش دبستانی خود کمک کنند تا به دریافت این مساله برسند که آنچه می‌بینند، می‌شنوند روی آنها کلیک می‌کنند «اطلاعات» است و می‌تواند از این اطلاعات مفهومی را برداشت کرده و یا درباره آن صحبت کرد و نظرات متفاوتی را داشت و منظور و هدفی از بیان و طرح اطلاعات توسط آن رسانه وجود دارد، سپس می‌توانید به آموزش اصول سواد رسانه‌ای بپردازید؛

درک این که قطعاً کسی آن نمایش فیلم و بازی و کلمات و موسیقی را ایجاد کرده است، و از ایجاد آن هدف و منظوری داشته.

و هر فرد می‌تواند تصمیم بگیرد که چه چیزی ببیند، بشنود و یا بخواند.

و در تهیه و ایجاد آن پیام از روش‌ها و تکنیک‌هایی استفاده شده.

البته برای هر کدام از این موارد، با توجه به سن کودک مثال‌های ساده‌ای وجود دارد، و نیازی به این نیست که در گام نخست تمام مفاهیم سنگین ارتباطات و رسانه را با کودک در میان بگذارید، می‌توانید با استفاده از هر محتوایی که در معرض آن قرار دارند، از تبلیغات تلویزیونی گرفته تا فیلم‌ها، آموزش مهارت سواد رسانه‌ای در پیش دبستانی‌ها را شروع کنید. فقط آنها را به صحبت و تفکر درباره مسائل عادت دهید، تشویق به بیان احساسات، تحلیل کودکانه و بیان حالات جسمی کودک در مواجهه با هر پیامی کمک می‌کند که شما و کودک به درکی از باز خورد او نسبت به پیام‌ها برسید و با بررسی این بازخوردها، شما و فرزندان بتوانید در زمان برگزیدن یک محتوای رسانه‌ای انتخاب بهتر و مناسب‌تری را برای خود داشته باشید.

آموزش‌های ساده به کودکان دارند. با ورود به سال‌های مدرسه، پرداختن به مباحث سواد رسانه‌ای جدی‌تر و گاهی مستقل‌تر از باقی دروس می‌شود، در برخی آموزش‌های مربوط به سواد رسانه علاوه بر تحلیل و بررسی پیام‌ها دانش‌آموزان را به تولیدات رسانه‌ای تشویق می‌کنند تا در جریان این تولید با اصول و مبانی و نحوه کارکرد رسانه بیشتر آشنا شوند، با بالا رفتن سن افراد مسئولیت دریافت این آموزش‌های بیشتر به عهده خود فرد قرار می‌گیرد، خواندن تحلیل‌های مختلف، در نظر گرفتن دیدگاه‌های متفاوت نسبت به یک مطلب و پرورش پرسشگری فعال، از جمله مهارت‌های فردی است که نیاز به تمرین و تلاش فردی نیز دارد.

اگرچه رویکرد صنعت سرگرمی و رسانه‌ای در دنیا به سمتی حرکت کرده که کمتر زمانی برای تحلیل و بررسی به افراد می‌دهد اما آموزش‌های مرتبط با سواد رسانه‌ای در تلاش است که فرد را به سطحی از هوشیاری و کنشگری نسبت به

اصولی با پیام‌های رسانه‌ها را آموزش دهیم، و این آموزش رشته‌ای ادامه‌دار و همیشگی است چرا که هر روز ترفندهای رسانه‌ای رشد می‌کند و متفاوت می‌شود، تنها تفاوت در سطوح آموزشی و محتواست، اما تمام این مسیر قرار است به جایی ختم شود که هر فرد در قدم اول خود و تفکراتش و علاقه‌مندی‌ها و نقاط ضعف و قوتش و اولویت‌بندی ارزش‌هایش را بشناسد و پس از دریافت هر پیامی، سعی در درک و تحلیل مبدا پیام، علت و چرایی ارسال پیام، تکنیک‌های خلق پیام نماید تا بتواند در مقابل آن پیام جایگاه خود را تشخیص دهد.

در مدارس چه خبر است؟

سرفصل درسی سواد رسانه‌ای در سال‌های اخیر به صورت جدی دنبال شده، معلمان در سال‌های پیش از دبستان با تلفیق مفاهیم ابتدایی سواد رسانه‌ای با بازی سعی در